

ENSIMMÄINEN LUKU

En mennyt Æthelflædin hautajaisiin.

Hänet haudattiin Gleawecestreen, samaan hautaholviin kuin hänen aviomiehensä, jota hän oli vihannut.

Æthelflædin veli, Wessexin kuningas Edward, oli pääsurija, ja kun menot olivat ohi ja Æthelflæd oli suljettu holviin, Edward jäi Gleawecestreen. Hänen sisarensa eriskummallinen pyhäähän hea kuvaava lippu laskettiin palatsin yllä ja Wessexin lohikäärmelippu nostettiin sen tilalle. Viesti ei olisi voinut olla selvempi. Merciaa ei enää ollut olemassa. Brittien mailla Northumbrian eteläpuolella ja Walesin itäpuolella oli vain yksi kuningaskunta ja yksi kuningas. Edward lähetti minulle käskyn, jossa vaati minua matkaamaan Gleawecestreen ja vannomaan uskollisuudenvalan hänelle maista, jotka olin omistanut aiemmassa Merciaassa, ja käskyssä oli hänen nimensä ja sanat *Anglorum Saxonum Rex*. Anglien ja englantilaisten kuningas. Jätin asiakirjan huomiotta.

Vuoden kuluessa minulle saapui toinen asiakirja, joka vuorostaan oli allekirjoitettu ja sinetöity Wintanceasterissa. Siinä minulle kerrottiin, että Jumalan armosta Mercian Æthelflædin minulle antamat maat kuuluivat nyt Herefordin hiippakunnalle, joka, pergamentissa vakuutettiin, käyttäisi kyseisiä maita Jumalan kunnian edistämiseen. ”Mikä tarkoittaa, että piispa

Wulfheard saa käyttöönsä enemmän hopeaa huoriinsa”, sanoin Eadithille.

”Ehkä sinun olisi pitänyt mennä Gleawecestreen”, Eadith ehdotti.

”Ja vanna uskollisuutta Edwardille?” Sylkäisin Edwardin nimen suustani. ”En tee sitä ikinä. En tarvitse Wessexiä eikä Wessex tarvitse minua.”

”Miten siis aiot toimia tilojesi suhteen?” hän kysyi.

”En mitenkään”, sanoin. Mitä olisin voinut tehdä? Ryhtyä sotimaan Wessexiä vastaan? Minua ärsytti se, että maani oli ottanut piispa Wulfheard, vanha viholliseni, mutta en tarvinnut mercialaisia maita. Omistin Bebbanburgin. Olin Northumbrian valtiass, ja minulle riitti se, mitä jo omistin. ”Miksi minun pitäisi tehdä jotakin?” äyskähdin Eadithille. ”Olen vanha enkä kaipaa kähinöitä.”

”Et sinä ole vanha”, hän sanoi uskollisesti.

”Olen minä”, intin. Olin yli kuusikymmentävuotias, ikivanha.

”Et sinä näytä vanhalta.”

”Wulfheard siis voi kyntää huoriaan ja antaa minun kuolla rauhassa. Viis veisaan siitä, näenkö Wessexiä tai Merciaa enää koskaan.”

Silti vuotta myöhemmin olin Merciaassa kiivaan oriini Tintregin selässä, ylläni kypärä ja panssaritakki ja miekkani Käärmeenhenkäys vasemmalla kupeellani roikkuen. Palvelijani Rorik kantoi raskasta rautareunuksista kilpeäni, ja takanamme oli yhdeksänkymmentä miestä, jotka olivat kaikki aseistautuneita ja sotahevosten selässä.

”Jeesus sentään”, Finan sanoi vieressäni. Hän tähyisi alhaalla laaksossa olevaa vihollista. ”Onko noita paskiaisia neljäsataa?” hän kysyi ja oli hetken hiljaa. ”Ainakin neljäsataa. Ehkäpä viisikin?”

En virkkanut mitään.

Talvipäivä oli edennyt jo illansuulle, ja oli hyytävän kylmä. Hevosten hengitys huurusi loivalla, lehdettömien puiden peittämällä harjanteella, jolta käsin tarkkailimme vihollistamme. Aurinko oli laskemassa ja pilvien peitossa, mikä tarkoitti, ettei panssaritakeistamme eikä aseistamme voinut välkähdellä valoa meidät paljastavasti. Oikealla puolellani lännessä Deejoki näkyi tasaisena ja harmaana leventyessään merta kohti. Alempana edessämme oli vihollinen, ja vihollisen takana Ceaster.

”Viisisataa”, Finan päätti.

”En uskonut näkeväni tätä paikkaa enää koskaan”, sanoin.
”En halunnut nähdä tätä enää koskaan.”

”He rikkoivat sillan”, Finan sanoi tähytyssään kauemmas etelään.

”Etkö itse olisi heidän asemassaan?”

Kyseessä oli Ceaster, ja vihollisemme piiritti kaupunkia. Vihollisjoukoista suurin osa oli kaupungin itäpuolella, mutta savuavien leiritulten perusteella heitä oli runsaasti myös kaupungin pohjoispuolella. Deejoki virtasi aivan kaupunginmuurien eteläpuolella, kääntyi sitten pohjoiseen levenevää suutaan kohti, ja tuon muinaisen roomalaisen sillan keskikäärren rikkomalla vihollinen oli varmistanut, ettei etelästä voisi saapua minkäänlaista apuvoimaa. Jos kaupungin pieni varuskunta aikoi taistella tiensä pois ansasta, sen täytyi lähteä pohjoiseen tai itään, missä vihollinen oli vahvimmillaan. Ja tuo varuskunta oli pieni. Minulle oli kerrottu, vaikkakin vain pelkkänä olettamuksena, että kaupunkia puolustamassa ei ollut saataakaan miestä.

Finan oli ilmeisesti ajatellut samaa. ”Eikö viisisataa miestä kykene valtaamaan kaupunkia?” hän kysyi pilkallisesti.

”Vai olisiko heitä lähemmäs kuusisataa?” ehdotin rauhallisesti. Vihollisen suuruutta oli vaikea arvioida, koska piirittäjien leirin väkeen kuului paljon naisia ja lapsia, mutta pidin Finanin arviota pienenä. Tintreg laski päätään ja korskahti. Taputin sen kaulaa, sitten kosketin Käärmeenhenkäyksen kahvaa, jotta onni suosisi minua. ”En haluaisi hyökätä noita muureja vastaan”, sanoin. Ceasterin kivimuurit olivat roomalaisten rakentamat, ja nämä olivat tehneet työnsä hyvin. Ja kaupungin pientä varuskuntaa oli mielestäni johdettu hyvin. Se oli torjunut aiemmat hyökkäykset, joten vihollinen oli ryhtynyt näännyttämään sitä.

”Mitä siis teemme?” Finan kysyi.

”No, olemme päässeet pitkälle”, sanoin.

”Eli?”

”Eli olisi sääli olla taistelematta.” Katsoin kaupunkia. ”Jos se, mitä meille kerrottiin, pitää paikkansa, kaupungissa olevat ihmispolot syövät nyt jo rottia. Ja entäpä nuo tuolla.” Nyökäytin päätäni alhaalla olevia leiritulia kohti. ”He ovat kylmissään, tekemistä vailla, ja ovat olleet täällä liian kauan. He joutuivat maistamaan verta muureja vastaan hyökätessään, joten nyt he vain odottavat.”

Näin piirittäjien Ceasterin pohjoisille ja itäisille porteille tekemät paksut sulut. Sulkuja vartioisivat vihollisen parhaat joukot, joiden tehtävänä oli estää varuskuntaa hyökkäämästä ulos tai pakenemasta. ”He ovat kylmissään”, sanoin jälleen, ”tekemistä vailla, ja hyödyttömiä.”

Finan hymyili. ”Hyödyttömiäkö?”

”He ovat enimmäkseen *fyrdin* miehiä”, sanoin. Fyrd on maatyöläisistä, paimenista, rahvaasta koostuva armeija. Niin rohkeita kuin he saattoivat ollakin, koulutetut soturit, kuten minua seuraavat yhdeksänkymmentä miestä, olivat paljon vaarallisempia. ”Hyödyttömiä”, sanoin jälleen, ”ja tyhmiä.”

”Tyhmiäkö?” takanani oriinsa selässä oleva Berg kysyi.

”Täällä ei ole yhtään vartiomiestä! Heidän ei olisi missään nimessä pitänyt päästää meitä näin lähelle. Heillä ei ole aavistus-takaan siitä, että olemme täällä. Ja tyhmyys koituu kuolemaksi.”

”Hyvä, että he ovat tyhmiä”, Berg sanoi. Berg oli norjalainen, nuori ja hurja mies, joka pelkäsi ainoastaan nuoren englantilaisvaimonsa paheksuntaa.

”Auringonlaskuun taitaa olla kolme tuntia aikaa?” Finan arveli.

”Ei sitten hukata niitä.”

Käänsin Tintregin ja palasin puiden lomassa Mørsejoen kahluupaikalta Ceasteriin johtavalle tielle. Tie toi mieleeni ratsastusmatkani Ragnallin luo, ja Haestenin kuoleman, ja nyt tie johdatti minua uutta taistelua kohti.

Näytimme tosin kaikkea muuta kuin uhkaavilta edetes-sämme ratsain tuota pitkää, loivaa rinnettä alas. Emme pitä-neet kiirettä. Ratsastimme kuin pitkän taipaleen takaa mää-ränpäähänsä saapumassa olevat miehet, mikä oli totta, ja pi-dimme miekkamme huotrissaan ja keihäämme palvelijoidem-me taluttamien kuormahevosten kyydissä. Vihollinen oli var-masti havainnut meidät heti metsäiseltä harjanteelta pois tul-lessamme, mutta meitä oli vähän ja heitä oli monta ja verk-kainen lähestymisemme antoi ymmärtää, että saavuimme rauhanomaisin aikein. Kaupungin korkea kivimuuri oli var-jossa, mutta saatoin nähdä varustuksilta roikkuvat liput. Niis-sä oli kristittyjen ristit, ja mieleeni tuli piispa Leofstan, hurskas typerys ja hyvä mies, jonka Æthelflæd oli valinnut Ceasterin piispaksi. Æthelflæd oli vahvistanut kaupungin linnaketta ja sijoittanut sinne varuskunnan vastustaakseen norjalaisia ja tans-kalaisia, jotka tulivat Irlanninmeren takaa sieppaamaan orjia englantilaisten mailta.

Æthelflæd, Alfredin tytär ja Mercian hallitsija. Joka oli nyt kuollut. Hänen ruumiinsa mätäni kylmässä kiviholvissa. Kuvittelin, miten hänen kuolleet kätensä puristivat krusifiksia haudan tympeässä pimeydessä, ja muistin, miten nuo samaiset kädet olivat kaivautuneet selkääni hänen vääntelehdiessään allani. ”Antakoon Luoja minulle anteeksi”, hän sanoi, ”älä lopeta!”

Ja nyt hän oli tuonut minut takaisin Ceasteriin.

Ja Käärmeenhenkäys tappaisi jälleen.

Æthelflædin veli hallitsi Wessexiä. Mies oli antanut sisarensa hallita Merciaa mutta oli Æthelflædin kuollessa marsittanut englantilaiset joukot pohjoiseen Temesin yli. Ne olivat kuumelma tulleet kunnioittamaan hänen sisartaan tämän hautajaisissa mutta jääneet vakiinnuttamaan Edwardin valtaa hänen sisarensa valtakunnassa. Edwardin, joka oli *Anglorum Saxonum Rex*.

Ne mercialaiset valtiat, jotka nöyryivät, palkittiin, mutta jotkut, muutamat, vastustivat englantilaisia. Mercia oli ylväs maa. Mercian kuningas oli aikoinaan ollut Britannian voimallisin hallitsija, silloin kun Wessexin ja Itä-Anglian kuninkaat ja Walesin päälliköt olivat lähettäneet kunnianosoituksensa, silloin kun Mercia oli ollut brittikuningaskunnista suurin. Sitten tanskalaiset olivat tulleet, ja Mercia oli kukistunut, ja juuri Æthelflæd oli puolustautunut, ajanut pakanat pohjoiseen ja rakentanut rajojaan suojaavat *burhit*. Ja Æthelflæd oli kuollut, maatumassa, ja burhien muureja vartioivat nyt hänen veljensä joukot, ja Wessexin kuningas kutsui itseään kaikkien englantilaisten kuninkaaksi ja vaati hopeaa maksuksi varuskunnista, otti maata kaunaisilta valtiailta ja antoi sitä omille miehilleen, tai kirkolle. Aina kirkolle, koska juuri papit

saarnasivat Mercian asukkaille, että Wessexin Edwardin kuninkuus heidän maassaan oli heidän naulatun jumalansa tahto ja että kuninkaan vastustaminen merkitsi heidän jumalansa vastustamista.

Silti naulatun jumalan pelko ei estänyt kapinaa, joten sotiminen oli alkanut. Englantilaiset englantilaisia vastaan, kristityt kristittyjä vastaan, mercialaiset mercialaisia vastaan ja mercialaiset englantilaisia vastaan. Kapinalliset taistelivat Æthelflædin lipun alla ja julistivat, että Æthelflæd oli halunnut tyttärensä Ælfwynnin seuraajakseen. Ælfwynnin, Mercian kuningattaren! Pidin Ælfwynnistä, mutta hän oli yhtä kykenemätön hallitsemaan kuningaskuntaa kuin keihästämyään hyökkäävän villisian. Hän oli huikentelevainen, kevytmielinen, kaunis ja pikkumainen. Koska Edward tiesi, että hänen sisarentyttärensä oli nimitetty hallitsijaksi, hän piti huolta siitä, että tämä suljettiin luostariin, yhdessä hänen hylkäämänsä vaimon kanssa, mutta silti kapinalliset hulmuttivat Ælfwynnin äidin lippua ja taistelivat tämän nimissä.

Heitä johti Cynlæf Haraldson, englantilainen soturi, jonka Æthelflæd oli halunnut aviomieheksi Ælfwynnille. Totuus tietenkin oli, että Cynlæf halusi itse olla Mercian kuningas. Hän oli nuori, komea, rohkea taistelija ja, minun mielestäni, tyhmä. Hänen pyrkimyksensä oli lyödä englantilaiset, pelastaa morsiamensa luostarista ja tulla kruunatuksi.

Mutta sitä ennen hänen olisi pitänyt vallata Ceaster. Mitä hän ei ollut saanut tehdä.

”Tuntuu, että pian alkaa sataa lunta”, Finan sanoi ratsastaessamme etelään kaupunkia kohti.

”Ei tähän aikaan vuodesta enää sada lunta”, sanoin tietävästi.

”Tunnen sen luissani”, hän sanoi kylmästä hytistessään.
”Sade alkaa illankoitteessa.”

Tuhahdin vastaukseksi. ”Kaksi shillinkiä vetoa siitä, ettei ala.”

Hän nauroi. ”Suokoon Jumala minulle lisää typeryksiä, joilla on hopeaa! Luuni eivät erehdy koskaan.” Finan oli irlantilainen, kakkosmieheni ja läheisin ystäväni. Hänen kasvonsa, jotka olivat hänen kypäränsä teräksen kehystämät, näyttivät uurteisilta ja vanhoilta, ja hänen partansa oli harmaa. Kuten kai minunkin partani. Katsoin, kun hän löysäsi Sielunanastajaa sen huotrassa ja silmäili edessä olevien leiritulten savua. ”Mitä me siis teemme?” hän kysyi.

”Häädämme ne paskiaiset pois kaupungin itäpuolelta”, sanoin.

”Niitä on siellä paljon.”

Arvelin, että melkein kaksi kolmasosaa vihollisesta oli leiriytynyt Ceasterin itäreunalle. Leiritulia oli siellä tiuhassa, ja ne paloivat oksista ja turpeesta tehtyjen matalien suojien lomassa. Noiden suojakyhäelmien eteläpuolella oli kymmenkunta hulpeaa teltaa sijoitettuina lähelle vanhan roomalaisen areenan raunioita, jotka siitä huolimatta, että niitä oli käytetty käteväenä louhoksena, kohosivat yhä korkeammalle kuin teltat, joiden yllä roikkui tyynessä säässä liikkumattomina kaksi lippua. ”Jos Cynlæf on yhä täällä”, sanoin, ”hän on josakin noista teltoista.”

”Toivotaan, että se paskiainen on päissään.”

”Tai sitten hän on areenalla”, sanoin. Areena oli rakennettu aivan kaupungin ulkopuolelle ja oli suuri kivirotisko. Sen pengerreretyn kivikatsomon alla oli luolamaisia tiloja, joissa oli edellisellä kerralla niihin tutustuessani majaillut villikoiria. ”Jos hänellä olisi yhtään järkeä päässään”, jatkoin, ”hän olisi

luopunut tästä piirityksestä. Jättänyt miehiä näännyttämään varuskuntaa ja lähtenyt etelään. Siellä kapina joko voitetaan tai hävitään, ei täällä.”

”Onko hänellä järkeä?”

”Ei hänellä kyllä lanttu leikkaa”, sanoin ja purskahdin sitten nauruun. Polttopuita kantavien naisten ryhmä oli astunut tien sivuun polvistuakseen heidät ohittaessamme, ja naiset nostivat katseensa minuun äimistyneinä. Heilautin heille kätteni. ”Aikeenamme on tehdä osasta heitä leskiä”, sanoin yhä nauraen.

”Sekö on sinusta hauskaa?”

Kannustin Tintregin raviin. ”Se tässä hauskaa on”, sanoin, ”että me kaksi äijänkäppänää ratsastamme sotimaan.”

”Se saattaa päteä sinuun”, Finan sanoi merkitsevästi.

”Olet samanikäinen kuin minä!”

”Minä en ole isoisä!”

”Voisit olla. Eihän sitä tiedä.”

”Äpäriä ei oteta lukuun.”

”Kyllä vain”, intin.

”Siinä tapauksessa olet varmasti jo isoisoisä.”

Loin häneen tuiman katseen. ”Äpäriä ei oteta lukuun”, ki-vahdin ja sain hänet nauramaan, sitten hän teki ristinmerkin, koska olimme saapuneet tietä molemmin puolin reunustavan roomalaisen hautausmaan kohdalle. Täällä oli aaveita, ne vael-sivat jäkälän peittämien kivien lomassa, joiden kuluneita kir-joituksia kykenivät lukemaan ainoastaan latinaa taitavat kris-tityt papit. Vuosia aiemmin eräs pappi oli innostuksen puus-kassa alkanut kumota kyseisiä kiviä ja julistanut niiden olevan pakanoiden hirvityksiä. Tuona samaisena päivänä hänet koh-tasi kuolema, ja aina siitä lähtien nuo haudat, jotka varmasti-kin ovat roomalaisten jumalien suojeluksessa, olivat saaneet

olla kristityiltä rauhassa. Piispa Leofstan oli nauranut, kun olin kertonut hänelle tuon tarinan, ja vakuuttanut minulle, että roomalaiset olivat hyviä kristittyjä. ”Meidän jumalamme, ainoa oikea jumala, sen papin surmasi”, hän oli sanonut minulle. Sitten Leofstan itse oli kuollut, yhtä äkillisesti kuin hautoja kammonnut pappikin. *Wyrð bið ful áræd*. Kohtaloaan ei voi paeta.

Mieheni olivat nyt muodostaneet ketjun, eivät aivan suorassa jonossa, mutta melkein. Kukaan ei halunnut ratsastaa liian lähellä tien reunaa, sillä sinne aaveet kerääntyivät. Ratsumiesten pitkä, hajanainen jono teki meistä haavoittuvia, mutta vihollinen ei näyttänyt olevan tietoinen muodostamastamme uhkasta. Ohitimme lisää naisia, jotka kaikki kantoivat selkää kumarassa raskaita polttopuita, jotka he olivat hakanneet hautojen pohjoispuolen tiheiköistä. Ensimmäiset leiritulet olivat nyt lähellä. Iltapäivän valo hiipui, vaikka pimeään tuloon oli vielä ainakin tunti aikaa. Näin miehiä pohjoisella kaupunginmuurilla, heidän keihäänsä, ja tiesin, että he varmasti tarkkailivat meitä. He pitivät meitä piirittäjien avuksi tullessa vahvistuksena.

Seisautin Tintregin aivan vanhan roomalaisen hautausmaan vierellä, jotta mieheni saavuttaisivat minut. Hautojen näkeminen ja piispa Leofstanin ajatteleminen olivat tuoneet mieleeni muistoja. ”Muistatko Musin?” kysyin Finanilta.

”Jeesus sentään! Miten kukaan voisi unohtaa sen naisen?” Hän virnisti. ”Olitko sinä...” hän aloitti.

”En koskaan. Entä sinä?”

Hän pudisti päätään. ”Poikasi antoi hänelle muutaman kerran hyvää kyytiä.”

Olin jättänyt poikani johtamaan Bebbanburgin varuskunnassa olevia joukkoja. ”Hän on onnekas poika”, sanoin.

Mus, jonka oikea nimi oli Sunngifu, oli pieni kuin hiiri, ja hänet oli naitettu piispa Leofstanille. ”Missäköhän Mus on nyt?” kysyin. Katselin yhä Ceasterin pohjoismuuria yrittäen arvioida, montako miestä sen varustuksilla oli vartiossa. ”Enemmän kuin odotin”, sanoin.

”Enemmän?”

”Miehiä muurilla”, selitin. Näin varustuksilla ainakin neljäkymmentä miestä ja tiesin, että heitä oli varmasti yhtä paljon itämuurilla, jonka toisella puolella vihollisia oli eniten.

”Ehkä he ovat saaneet vahvistusta?” Finan ehdotti.

”Tai munkki oli väärässä, mistä en olisi yllättynyt.”

Bebbanburgiin oli tullut munkki, joka oli kertonut Ceasterin piirityksestä. Tiesimme tietenkin jo mercialaisten kapinasta, joka oli meistä hyvä asia. Ei ollut mikään salaisuus, että Edward, joka nyt kutsui itseään anglien ja englantilaisten kuninkaaksi, halusi tunkeutua Northumbriaan ja siten tehdä tuosta ylimielisestä tittelistä totta. Sigtryggr, vävyini ja Northumbrian kuningas, oli valmistautunut tuohon tunkeutumiseen ja myös pelännyt sitä, ja sitten saimme kuulla, että Mercia oli hajoamassa ja että Edward ei todellakaan ollut valtaamassa meitä vaan taistelemassa uusien maidensa hallinnan säilyttääkseen. Reaktiomme oli selvä: emme tee mitään! Annamme Edwardin valtakunnan repiä itsensä riekaleiksi, sillä jokainen Merciasa kuoleva englantilaissotilas merkitsi sitä, että Northumbriaan miekan kanssa tulevien miesten määrä vähenisi yhdellä.

Silti täällä olin, talvipäivän illansuussa tummenevan taivaan alla Merciasa taistellakseni. Sigtryggr ei ollut ollut tyytyväinen, ja hänen vaimonsa, tyttäreni, oli ollut sitäkin tyytymättömämpi. ”Miksi?” tyttäreni oli tivannut.